

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

LÕPLIK
A6-0402/2005

8.12.2005

RAPORT

Lissaboni strateegia tulevik sooküsimuste vaatenurgast
(2004/2219(INI))

Naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon

Raportöör: Edite Estrela

PR_INI

SISUKORD

lehekülg

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK	3
EXPOSE DES MOTIFS.....	11
MENETLUS.....	16

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Lissaboni strateegia tuleviku kohta sooküsimuste vaatenurgast (2004/2219(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Lissabonis 23.–24. märtsil 2000. aastal, Stockholmis 23.–24. märtsil 2001. aastal, Barcelonas 15.–16. märtsil 2002. aastal, Brüsselis 20.–21. märtsil 2003. aastal ja Brüsselis 25.–26. märtsil 2004. aastal toimunud Euroopa Ülemkogu istungite järeldusi;
- võttes arvesse EÜ asutamislepingu artiklit 2, artikli 3 lõiget 2 ja artiklit 141;
- võttes arvesse ühenduse soolise võrdõiguslikkuse raamstrateegiat aastateks 2001–2005 (KOM(2000)0335), komisjoni *töökavasid* aastateks 2001, 2002, 2003, 2004 ja 2005 (KOM(2001)0179, KOM(2001)0773, KOM(2003)0098) ning soolist võrdõiguslikkust käsitlevaid aastaaruandeid aastate 2000, 2001, 2002, 2003, 2004 ja 2005 (KOM(2001)0179, KOM(2002)0258, KOM(2003)0098 ja KOM(2004)0115, KOM(2005)0044) kohta;
- võttes arvesse teatist "Koostöö majanduskasvu ja töökohtade nimel, Lissaboni strateegia uus algus", mille komisjon esitas Euroopa Ülemkogule 2005. aasta kevadel (KOM(2005)0024);
- võttes arvesse Wim Kok'i juhitud kõrgetasemelise rühma 2003. aasta novembris esitatud raportit;¹
- võttes arvesse oma 9. märtsi 2004. aasta resolutsiooni töö-, pere- ja eraelu ühitamise kohta;²
- võttes arvesse oma 11. veebruari 2004. aasta resolutsiooni tööaja korraldamise kohta;³
- võttes arvesse oma 13. märtsi 2003. aasta resolutsiooni integreeritud lähenemise kohta soolisele võrdõiguslikkusele ("gender mainstreaming") Euroopa Parlamendis;⁴
- võttes arvesse struktuurinäitajaid;
- võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
- võttes arvesse naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni raportit (A6-0402/2006),

A. arvestades, et Euroopa Ülemkogu Lissaboni istungil kiideti heaks strateegilised eesmärgid saada kõige konkurentsivõimelisemaks ja dünaamilisemaks teadmistepõhiseks majandusruumiks maailmas, olles võimeline jätkusuutlikuks majanduskasvuks,

¹ "L'emploi, l'emploi, l'emploi. Créer plus d'emplois en Europe", Wim Kok'i juhitud tööhõive töörühma 2003. aasta novembris esitatud raport

² ELT C 102 E, 28.4.2004, lk 492.

³ ELT C 97 E, 22.4.2004, lk 566.

⁴ ELT C 61 E, 10.3.2004, lk 384.

sotsiaalseks ühtekuuluvuseks ja vaesuse vähendamiseks; arvestades, et Euroopa Ülemkogu Göteborgi istungil asetati Lissaboni strateegia säästva arengu strateegia konteksti ning tunnistati selle kolme samba – majandusliku, sotsiaalse ja keskkondliku – üksteist täiendavat iseloomu;

- B. arvestades, et Lissabonis võeti selgelt kohustus saavutada enne 2010. aastat täielik tööhõive koos kvaliteetsete töökohtade, suurema sotsiaalse ühtekuuluvuse ning suurema sotsiaalse hõlvatusega;
- C. arvestades, et Lissaboni strateegias puudutab sotsiaalne hõlvamine eeskätt naisi ja nende vajadust võtta elust kõigis selle aspektides täielikult osa; arvestades, et hõlvav ühiskond põhineb võrdsusel, solidaarsusel, vabadusel, säästval arengul ja õiglusel koos õiguste, ressursside, hüvede, teenuste, teabe ja võimaluste kättesaadavusega;
- D. arvestades, et Lissaboni strateegia vahekokkuvõtte läbivaatamisel keskendati eesmärgid ümber kasvule ja tööhõivele ning nähti ette uus valitsemisvorm;
- E. arvestades, et kuna Pekingi tegevusprogrammi ja Lissaboni strateegia vahel on ilmne seos, on tingimata vajalik kasutada kogu Euroopa tööjõu tootmispotentsiaali, et saavutada korraga nii Pekingi kui ka Lissaboni globaalne eesmärk;
- F. arvestades, et Lissaboni strateegiaga kehtestati ühised näitajad ja eesmärgid, mis vajavad korrapäraselt hindamist, väljendamaks paremini tehtud edusamme ja liidu ees seisvaid väljakutseid;
- G. arvestades, et Euroopa Ülemkogu Lissaboni istungil kehtestati eesmärk saavutada 2010. aastaks 60% naiste tööhõive tase; arvestades, et Euroopa Ülemkogu Stockholmi istungil lisati vahe-eesmärk saavutada 2005. aastaks 57% naiste tööhõive tase ja lisati ka eesmärk saavutada 55% eakate töötajate tööhõive tase, arvestades mehi ja naisi koos;
- H. arvestades, et naiste tööhõive tase kasvas ja saavutas 2003. aastaks laienenud Euroopa Liidus taseme 55,1%; arvestades, et sellest ajast peale on selle kasv aeglustunud ning et eriti madalaks on jäänud eakate naiste tööhõive tase, eeskätt sellepärast, et paljud neist on loobunud oma kutsetegevusest, et võtta enda peale perekondlikud kohustused, millel on negatiivne mõju nende pensioniõigustele ja kindlustusvaldkonnas ning mis muudab nad vaesumisohu ees kaitsetumaks;
- I. arvestades, et naistele loodud uued töökohad on siiski üldiselt ebakindlad ja halvasti tasustatud;
- J. arvestades, et komisjon leiab, et tulevikus on kahekümne viie liikmesriigini laienenud Euroopa Liidus vaja luua umbes 22 miljonit töökohta, et saavutada Lissaboni strateegia tööhõivega seotud üldeesmärgid;
- K. arvestades, et vaesumise ja sotsiaalse tõrjutuse oht, mis on naiste puhul eriti suur, on tihedalt seotud pikaajalise töötuse ja tasustamata tööga, mis on olemuselt naiste pärisosa;
- L. rõhutades, et õigused pensionile on naiste puhul palju väiksemad kui meeste puhul, kuna nende osalus tööturul on piiratud, ning et mõned liikmesriigid korraldavad asjaomaseid süsteeme nii, et annavad õigused pensionile ka laste kasvatamisele või eakate või

puudega ülalpeetavate eest hoolitsedes veedetud perioodide eest;

- M. arvestades, et hoolimata sellest, et sisserändajate tõhus ja vastutustundlik integreerimine tööturule ja ühiskonda on üks Lissaboni eesmärkide saavutamise otsustavaid tegureid, puudub integratsioonipoliitikal üldiselt sooline perspektiiv, mis piirab võimalusi naissoost sisserändajate potentsiaali täielikuks kasutamiseks tööturul;
- N. arvestades, et maailmamajanduse arengu aeglustumine ja Euroopa Liidu ees seisev demograafiline väljakutse õhutavad maksimaalselt kasutama naiste tööjõupotentsiaali;
- O. arvestades, et naiste ja meeste vahel püsivad ikka paljud erinevused, eelkõige mis puudutab töötasu erinevust, juurdepääsu tööturule ja seal edu saavutamist, kraadiõpet ja elukestvat õpet, samuti õigusi pensionile;
- P. arvestades, et laienenud Euroopa Liidus on töötasu keskmine erinevus 15%, kuid et olenevalt riigist võib see küündida kuni 33%ni; *arvestades*, et tegelikkuses pole põhimõtte „võrdse töö eest võrdne palk“ rakendamises tehtud viimase 30 aasta jooksul mingeid edusamme; ning *arvestades*, et selle erinevuse vähendamine on viis muuta töötamine naistele ahvatlevamaks, mis aitab kaasa nende tööhõive suurenemisele ja inimkapitali investeerimise võimaluste täielikule ärakasutamisele;
- Q. arvestades, et ettevõtlikkuse ja sõltumatu töö edendamine on Euroopa tööhõivestrategia tuum ning et statistika näitab, et sõltumatud naistöötajad moodustavad kõigist sõltumatutest 28%, samas kui tööandjast naisettevõtjad moodustavad kõigist sõltumatutest vaid 2,5% (võrreldes 8%ga meestest);
- R. arvestades, et naiste haridustase kaldub meeste oma ületama (58% kõrgkoolidiplomi omandanutest, sealhulgas 41% doktorikraadi omandanutest on naised); arvestades, et oma õpinguid jätkavaid naisi on alati rohkem; *arvestades*, et neil on aina enam teaduskraade ja et nad on üha parema väljaõppe ja kvalifikatsiooniga, *on neil siiski* endiselt *suuremad raskused* töö saamisel ning neid diskrimineeritakse edutamise ja palga osas;
- S. arvestades, et elukestev haridus ja õpe aitavad kaasa naiste ja meeste eneseteostusele ning nende kohanemisele tööturul, võimaldades neil paremini vastata teadmistepõhise ühiskonna väljakutsetele;
- T. leides, et enamikus Euroopa riikides iseloomustab kutseharidus- ja kutseõppesüsteeme erakordselt madal naiste osalusprotsent uute tehnoloogiate, info- ja *sidetehnoloogia* valdkonna kursustel (alla 20%) ning selle tagajärjel on naiste protsent, kes rajavad selles sektoris oma ettevõtte või kes on seal juhikohal, veel madalam, mis kahjustab nende konkurentsivõimet tööturul;
- U. arvestades, et Euroopa Ülemkogu Lissaboni istungil tunnistati, kui oluline on parandada võrdõiguslikkust kõikides valdkondades, eelkõige võimaldades ühitada pere- ja tööelu; *arvestades*, et Euroopa Ülemkogu Barcelona istungil seati 2010. aastaks arvulised *eesmärgid lapsehoidmisstruktuuride loomiseks* nii linnades kui ka maal vähemalt 90%-le lastest alates kolmandast eluaastast kuni kohustusliku koolieani ning vähemalt 33%-le alla kolme aasta vanustest lastest;
- V. arvestades, et piisavate lapsehoidmise ja ülalpeetavate hooldamise struktuuride loomist

käsitlevate andmete ja statistika puudumine liikmesriikides muudab kõnesolevate meetmete elluviimise hindamise keeruliseks;

- W. arvestades, et liikmesriikide vahel on tähelepanuväärseid erinevusi olulistes küsimustes, mis tekivad töö- ja pereelu ühitamisel, seda nii aluspõhimõtete kui ka rakenduse plaanis: vanemapuhkuse (üleantav või üleantamatu õigus, kestus), emapuhkuse, palgaga või palgata puhkuse jm osas, mis tundub olevat segaduse allikaks asjaomaste õiguste Euroopa tasemel hindamise ja heade tavade vahetamise jaoks;
- X. arvestades, et tööaja korraldamine võib kaasa aidata naiste töökoha kvaliteedi parandamisele ning hõlbustada töö- ja pereelu ühitamist; kahetsedes, et niisuguseid uusi ja paindlikke töötamise vorme nagu kaugtöö või töötamine osalise tööajaga kasutavad peamiselt naised;
- Y. arvestades, et osalise tööajaga töö määr ulatub naiste puhul 30,4%ni meeste 6,6% vastu ning et see erinevus on *alates 1998. aastast* veel veidi suurenenud;
- Z. arvestades, et naiste huvides võetud meetmetel on tagajärgi meestele; et mehed võivad positiivselt kaasa aidata võitluses perekondlike stereotüüpidega;
- AA. arvestades, et siiani on koostöö Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamiseks olnud peamiselt koostöö riikide valitsuste vahel; *arvestades*, et soolise mõõtme tegelikuks arvessevõtmiseks peavad oma jõupingutused ühendama kogu kodanikuühiskond, õppe- ja teadusasutused, sotsiaalpartnerid, ettevõtted ja haldusasutused;
- AB. arvestades, et paljud töökohad Euroopa Liidus, eriti koduste hooldusteenuste (lapsehoidmine ning eakate inimeste, haigete või puudega inimeste hooldamine), sotsiaalmeditsiinilises, hotelli- ja toidlustus- ning põllumajandussektoris pakutavad töökohad, ei ärata liikmesriikidest pärit töötajates huvi ning neil töötavad kolmandatest riikidest pärit töötajad, selle põhjus on kas palgatase, ebakindel staatus või alavääristatud ühiskondlik kuvand;
- AC. arvestades oma naiste õiguste ja soolise võrddõiguslikkuse komisjoni olulist rolli soolise võrddõiguslikkuse edendamises ja soolise mõõtme arvessevõtmises Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamisel,
 - 1. kinnitab vajadust võtta kiiresti meetmeid naiste tööhõive, töökoha kvaliteedi ja sotsiaalse hõlvatuse huvides, et saavutada Lissaboni strateegia eesmärgid, arvestades suurt majanduslikku potentsiaali, mida enamate naiste tööhõive endast kujutab;
 - 2. teatab, et on mures naiste ja meeste vaheliste erinevuste püsimise pärast, eelkõige mis puudutab töötasu erinevust, töö saamist, eraldamist tööturul, juurdepääsu kraadiõppele ja elukestvale õppele ning juurdepääsu uutele tehnoloogiatele ja infoühiskonnale;
 - 3. palub liikmesriikidel edendada tütarlaste karjäärivalikute mitmekesistamisele suunatud kutsenõustamist koolides, et tagada neile paremad võimalused tööturul;
 - 4. palub liikmesriikidel jätkata jõupingutusi naiste kvaliteetsete töökohtade edendamiseks kõikides vanuserühmades ja sektorites, võttes tõhusamaid meetmeid naiste tööhõive kasvu edendamiseks, eriti liidu kõige vaesemates piirkondades, mis aitab kaasa naiste

poolt koolituse ajal omandatud teadmiste ja võimete väärtustamisele, nende majanduselus osalemise tugevdamisele ja pensionisüsteemide elujõulisuse tagamisele ning pakub naistele ka võimalust saada majanduslikult iseseisvaks ja sõltumatuks, tagades samas neile sõltumatud õigused pensionile;

5. rõhutab asjaolu, et praegune suundumus – naiste osalemise suurenemine tööturul – on ebastandardsete tööhõive tüüpide, näiteks osalise tööajaga töö, libiseva graafikuga, vahetustega töö ja tähtajaliste lepingute üldise leviku tulemus;
6. palub liikmesriikidel arvestada sisserändajate integreerimise poliitikas soolise mõõtmega, et kasutada tööturul täiel määral naissoost sisserändajate potentsiaali ning aidata sellega kaasa Lissaboni eesmärkide saavutamisele;
7. soovib paremat kooskõlastatust soolise võrdõiguslikkuse integreeritud lähenemise vahel ja Lissaboni strateegia vahel, et Lissaboni auahnete eesmärkide saavutamisel võetaks süstemaatiliselt arvesse soolist aspekti, eelkõige majanduspoliitika üldsuunistes ja tööhõivesuunistes, samuti keskkonna- või siseturupoliitikas;
8. kahetseb, et kuni siiani on koostöö Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamiseks olnud põhiliselt valitsustevaheline koostöö, ning rõhutab, et kaasata tuleb riiklikud, piirkondlikud ja kohalikud haldusasutused, kohalikud asutused, ettevõtted, haridus- ja teadusasutused, sotsiaalpartnerid ja kogu kodanikuühiskond;
9. rõhutab vajadust kaasata Lissaboni strateegia raames saavutatut soolisest aspektist hindamisse täiel määral Euroopa Parlament ning eelkõige tema naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon;
10. jälgib tähelepanelikult vahe-eesmärgi saavutamist, mille kohaselt peab 2005. aastaks naiste tööhõive olema 57%, ning palub komisjonilt tulevasel statistikal põhinevat hinnangut, toetades lähenemist, mis võimaldaks hinnata naiste tööhõive kasvule ning sel moel loodud töökohtade kvaliteedile kõige enam kaasa aidanud tegevussektoreid;
11. kinnitab tungivalt, et liikmesriigid peavad naiste ja meeste töötasude erinevuse vähendamise *kandma prioriteedina* oma poliitilisse tegevuskavasse ja oma majandusarengu strateegiatesse; taotleb ka vastavate Euroopa Liidu õigusaktide kohaldamist ning naiste edutamist vastutavatele kohtadele nende kvalifikatsioonist lähtuvalt;
12. palub liikmesriikidel tegutseda ning võtta meetmeid, et kohaselt toetada ja edendada naiste ettevõtlikkust, et pakkuda neile võimalust arendada ettevõtluse vaimu ning aidata kaasa majandusarengule ja konkurentsivõimele;
13. kinnitab uuesti, et haridus ja elukestev õpe tuleb asetada Lissaboni strateegia keskmesse; palub liikmesriikidel võtta vajalikud meetmed kvalifikatsioonide ühiseks tunnustamiseks kõigis liikmesriikides ja kõigi õppimisviiside kohta tunnistuste väljastamiseks;
14. rõhutab vajadust parandada naiste kutseõpet uute tehnoloogiate valdkonnas ja suurendada nende osalust teadus- ja tehnoloogiaprogrammides, mis annab neile võimaluse olla tööturul konkurentsivõimelisem ning osaliselt täita praegu tähelestatavat sugudevahelist lõhet tehnoloogiliste ja teaduskvalifikatsioonide vallas;

15. kinnitab, et tööaja korraldamine võib võimaldada luua rohkem ja parema kvaliteediga töökohti, samuti aidata kaasa töö-, pere- ja eraelu ühitamisele ja Lissaboni strateegia eesmärkide saavutamisele;
16. tervitab selles osas kokkulepet kaugtöö kohta, mis sõlmiti Euroopa sotsiaalpartnerite vahel, ning julgustab selle valdkonna rakendamist igapäevaelus;
17. teatab, et toetab sotsiaalpartnerite, sealhulgas valitsusväliste organisatsioonide suuremat osalemist kohalikul, piirkondlikul ja *liikmesriigi* tasandil soolist võrdõiguslikkust soodustava poliitika arendamisel ja elluviimisel, eriti haridus-, tööhõive- ja pensionisektoris;
18. rõhutab asjaolu, et tööaja korraldamine peab olema naiste vaba valik; meenutab, et osalise tööajaga töötamine pealesunnitult lahendusena võib tuua kaasa sotsiaalse tõrjutuse ja vaesuse;
19. soovib liikmesriikidel võtta meetmeid, et tagada kõige ebasoodsamas olukorras naistele, eriti üksikemadele garanteeritud miinimumsissetulek, mis võimaldaks neil väärikalt elada ning saada kutseõpet, mis vastaks tööturu vajadustele;
20. palub, et komisjon viiks koostöös liikmesriikide ja sotsiaalpartneritega läbi uurimuse, mille eesmärk oleks määrata paremini kindlaks töökohtade leidmise võimalused, eriti naistele, koduste hooldusteenuste, sotsiaalmeditsiinilises, hotelli- ja tootlustussektoris ja mujal, analüüsida põhjuseid, mis viivad üksikõksuseni nende suhtes, pakkuda välja lahendusi, mille abil neid jälle ligitõmbavaks muuta, ning uurida seoseid nende töökohtade ja mustalt töötamise vahel; palub liikmesriikidel vahetada omavahel selle valdkonna parimaid tavaid;
21. palub liikmesriikidel tungivalt lisada oma riiklikesse tegevuskavadesse meetmed, mis näevad ette kergesti kättesaadavate, kvaliteetsete ja taskukohaste lapsehoidmise ja teiste ülalpeetavate eest hoolitsemise struktuuride loomise, ja tagatud sotsiaalkaitse oma lapsi üksi kasvatavatele emadele; rõhutab asjaolu, et need meetmed peavad võimaldama naistel naasta tööturule, jääda sinna pikemaks ajaks või sinna uuesti integreeruda, rõhutab sotsiaalpartnerite rolli selles valdkonnas, eelkõige mis puudutab sõimede väljaarendamist ettevõtetes;
22. palub, et nii komisjon kui ka liikmesriigid koguksid piisavalt statistilist materjali tasustamata töö kohta, mille alusel pandaks paika tööhõivepoliitika ja korraldataks tasustamata töö õiglasemale jagamisele orienteeritud meetmete edendamist, et võimaldada naiste suuremat osalust tööturul;
23. palub liikmesriikidelt, et nad jätkaksid kõigis valdkondades naiste ja meeste võrdõiguslikkust tagavate arengute jälgimist võimaldavate põhinäitajate edasiarendamist ning et nad koguksid sellel eesmärgil asjakohaseid, ühtseid ja võrreldavaid, sugude lõikes esitatud statistilisi andmeid ning analüüsiks neid põhjalikult;
24. heidab liikmesriikidele ette, et nad pole korralikult tegelenud kvantifitseeritud eesmärkide saavutamise – luua päevahoolduse võimalused –, mis endale Euroopa Ülemkogu Barcelona istungil määrati; palub neil pakkuda lapsehoidmisteenus vähemalt 90%-le üle kolmeaastastest lastest, kes pole veel jõudnud koolikohustuse ikka, ja 33%-le alla

kolmeaastastest lastest, olenemata sellest, kas nad elavad linnas või maal;

25. peab oluliseks, et liikmesriigid koguksid ja esitaksid süstemaatiliselt statistilisi andmeid lapsehoidmise ja teiste ülalpeetavate eest hoolitsemise struktuuride loomise kohta;
26. teatab, et on mures rahvusvähemustesse kuuluvate või puudega eakate naiste ebapiisavate elatusvahendite pärast, mis sunnib neid otsima tööd oludes, kus tööpuuduse tase on ikka kõrge, ning palub liikmesriikidel võtta riiklikes tegevuskavades arvesse nende olukorda, samuti keelata kõik ealist diskrimineerimist *võimaldavad sätted*;
27. palub liikmesriike, et nad ei vähendaks jõupingutusi sotsiaalkaitstesüsteemide ajakohastamiseks, mida on kirjeldatud 2002. aasta riiklikes aruannetes pensionisüsteemide kohta, et kohandada neid olukorraga, kus naised on meestega võrdselt tööga hõivatud ning nende õigused pensionile on meestega võrdsed;
28. kutsub liikmesriike ja komisjoni tegema tihedat koostööd tulevase Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudiga, et tagada raskes olukorras naistele tervishoid ja rahalised ressursid, samuti mis puudutab asjakohaste ja võrreldavate näitajate väljaarendamist, nende jälgimist ja tõhusate võrdõiguslikkuse mehhanismide (näiteks võrdlusuuringute) väljaarendamist, võitlemaks naiste diskrimineerimisega ning edendamaks nende tööturule pääsemist, samas võimaldades neil ühitada töö- ja pereelu, arvestades liikmesriikide pakutavate kohalike võimaluste mitmekesisusega;
29. palub komisjonil uurida ja püüda lahendada probleemi, mis tekib eri riikides kehtivatest erinevatest tööjõu ja tööpuudusega seotud *määratlustest* ja arvutusmeetoditest (hooajaline tööpuudus, pikaajaline tööpuudus, ebatüüpiline tööpuudus jne), olukorda, mis muudab keeruliseks uurida ja hinnata naiste tegelikku olukorda tööturul, sõnastada võrreldavaid järeldusi ning töötada välja ettepanekuid ja suuniseid probleemide lahendamiseks;
30. palub liikmesriikidel võtta tõhusaid meetmeid meeste huvides, näiteks vanemapuhkuste sobivate süsteemide edendamine ja teavituskampaaniate korraldamine, mille eesmärk on meeste olulisem pühendumine perekondlike kohustuste võrdsele jagamisele; leiab, et selle eesmärgi saavutamiseks tuleb kasutada töögraafiku paindlikku korraldamist ja uusi töötamise vorme, mis võimaldavad ühitada töö-, pere- ja eraelu;
31. kahetseb, et mehed ei kasuta piisavalt tööaja korraldamist ja uusi töötamise vorme, mis võimaldavad ühitada töö-, pere- ja eraelu;
32. teatab, et soosib regulaarse järelevalve sisseseadmist naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni egiidi all ning koostöös riikide parlamentidega, et anda aru tehtud edusammudest ja liidu ees seisvatest väljakutsetest;
33. rõhutab vajadust muuta Lissaboni strateegia tõeliseks solidaarsuse ja säästva arengu strateegiaks, mis lähtub uute suuniste sõnastamisest, mis haaraksid majandus-, keskkonna- ja tööhõivepoliitikat, määrates Euroopa Liidule ja liikmesriikidele eesmärgid ja tähtajad; arvab, et tulevane 2007.–2013. aasta finantsperspektiiv peab seda strateegilist eesmärki kajastama;
34. kahetseb, et paljudes liidu liikmesriikides haavavad palgad, töögraafikud ja -tingimused, eriti need, mida pakuvad suured kaubandusketid, naiste väarikust ning on tihti

nurisünnituste ja invaliidsuse põhjustajaks;

35. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile, samuti liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

EXPOSE DES MOTIFS

Lors de la réunion du Conseil européen de Lisbonne, les 23 et 24 mars 2000, de nouveaux objectifs ont été fixés en vue de créer un renouveau économique, social et environnemental dans l'Union européenne. Il s'agit de faire de l'Europe l'économie de la connaissance la plus dynamique et la plus compétitive au monde, accompagnée d'une amélioration qualitative et quantitative de l'emploi et d'une plus grande cohésion sociale.

La Stratégie de Lisbonne a fixé des objectifs ambitieux qui concernent l'ensemble de la société européenne et aussi les femmes. Il s'agit de relever le taux d'emploi, d'élaborer une stratégie de vieillissement actif, de bâtir une société de la recherche et de l'information, de l'éducation et de la formation tout au long de la vie.

Au cours des quatre dernières années qui ont suivies le lancement de la Stratégie de Lisbonne, l'activité économique en Europe s'est considérablement dégradée et a rendu difficile la réalisation des objectifs approuvés. Une série d'études comme le rapport du groupe de haut niveau présidé par Wim Kok a souligné l'urgence de prendre des mesures nécessaires pour rationaliser et simplifier le processus.

Soucieuse de l'impact de la Stratégie de Lisbonne sur l'égalité hommes femmes, la commission des droits de la femme et de l'égalité des genres du Parlement européen a préparé ce rapport d'initiative sur le futur de la Stratégie de Lisbonne vue de la perspective du genre.

Une audition publique "Révision à mi-parcours de la Stratégie de Lisbonne, dans une perspective du genre" a eu lieu au sein du Parlement européen, rassemblant des experts de différents Etats membres, administrations, associations et partenaires sociaux. Les experts ont insisté sur l'idée que les objectifs de Lisbonne vus de la perspective du genre sont loin d'être atteints. Pour l'ensemble des intervenants, la dimension du genre devrait davantage être prise en compte dans les politiques tant au niveau communautaire, que national. Des mesures spécifiques novatrices doivent être envisagées pour favoriser l'emploi des femmes et réduire les inégalités persistantes avec les hommes.

Le rapporteur a tenu compte des avis des différents experts intervenus lors de l'audition publique.

Le présent rapport repose sur une recherche de l'impact de la Stratégie de Lisbonne sur l'égalité entre les femmes et les hommes. Il insiste sur les disparités encore persistantes dans des facteurs sous-jacents comme l'emploi, l'écart des rémunérations, l'éducation et la formation tout au long de la vie. Il évalue également les différentes mesures permettant la conciliation de la vie professionnelle, familiale et privée.

➤ **Les disparités entre les femmes et les hommes persistent et empêchent la réalisation des objectifs de Lisbonne**

➤ **L'emploi**

Les objectifs chiffrés en matière d'emploi fixés lors du Conseil européen de Lisbonne visent à augmenter la proportion des femmes actives pour dépasser 60% en 2010 pour un taux global d'emploi de 70%. Le sommet de Stockholm a établi également des objectifs intermédiaires à l'échéance de janvier 2005 fixant à 57% le taux d'emploi des femmes et a inclut dans la

Stratégie de Lisbonne un nouvel objectif de 55% pour 2010 concernant le taux d'emploi des travailleurs âgés, hommes et femmes confondus.

Force est de constater, qu'entre 1999 et 2003, le taux d'emploi des femmes a progressé de 3.2% pour atteindre 56.1% dans l'Union européenne à 15¹. En 2003, le taux d'emploi féminin a atteint 55.1% dans l'Union européenne élargie, compte tenu du niveau de chômage plus élevé dans les nouveau Etats membres.

A l'exception de celui des jeunes femmes de 15 à 24 ans, le taux d'emploi des femmes continue d'augmenter dans toutes les tranches d'âges, également chez les femmes âgées. Toutefois, en 2003 celui-ci était de 30.7% impliquant un écart encore très important entre femmes âgées et hommes âgés (19.6%)²

C'est pourquoi, et malgré les progrès observés, il est nécessaire de poursuivre les efforts visant à augmenter le taux d'emploi féminin et rester attentif quant à l'évaluation de l'objectif intermédiaire pour la fin 2005.

➤ **l'écart de rémunération entre les femmes et les hommes**

L'égalité de traitement est un principe fondamental du droit communautaire, instauré par le traité de Rome de 1957, renforcé par la directive communautaire de 1976, modifiée en 2002.³ Les écarts de rémunération entre les femmes et les hommes persistent, ce qui empêche la réalisation des objectifs de Lisbonne. Dans les 15 pays membres, il était de 16% en moyenne en 2003 et dans l'Europe à 25, il serait de 15% compte tenu des écarts de rémunération moins importants dans les nouveaux pays membres⁴.

La réduction des écarts de rémunération est une recommandation qui est constamment adressée aux Etats membres dans le cadre des lignes directrices pour l'emploi. Au cours de la période 1999-2001, les écarts de rémunération entre les hommes et les femmes ont légèrement diminué en Autriche, en République tchèque, à Chypre, en Estonie, en Italie, en Lettonie, au Luxembourg, en Hongrie, aux Pays-Bas, en Pologne, en Slovaquie, en Finlande, en Irlande et au Royaume-Uni, tandis qu'ils ont augmenté en Allemagne, au Portugal et en Suède.

Il est important de réaffirmer que la réduction des écarts de rémunération entre les femmes et les hommes constitue un moyen de rendre plus attrayant le travail pour les femmes, ce qui contribue à l'augmentation de leur taux d'emploi.

Le rapporteur est d'avis que les gouvernements des Etats membres devraient inscrire dans leur agenda politique la réduction des écarts de rémunération entre les hommes et les femmes comme une priorité absolue.

➤ **l'accès à l'éducation et à la formation tout au long de la vie**

¹ EFT d'Eurostat, 2003

² EFT d'Eurostat, 2003

³ Directive communautaire du 23 septembre 2002 modifiant la directive 76/207/CEE du Conseil relative à la mise en oeuvre du principe d'égalité entre les femmes et les hommes en ce qui concerne l'accès à l'emploi, la formation et à la promotion professionnelle et les conditions de travail, JOCE, 5/10/2002

⁴ Indicateurs structurels, source Eurostat

Le débat européen sur l'éducation et l'accès à la formation a été relancé lors du lancement de la Stratégie de Lisbonne.

Les femmes sont toujours plus nombreuses à poursuivre leurs études et le pourcentage de femmes parmi les diplômés de l'enseignement supérieur est passé à 58% en 2003, en raison du niveau d'instruction élevé dans les nouveaux Etats membres¹. Les femmes représentent désormais 41% des diplômés titulaires d'un doctorat.

Une place importante doit être accordée à la formation tout au long de la vie, placée par la Stratégie de Lisbonne parmi les défis stratégiques que l'Union doit relever. Qualifiée par les textes communautaires comme *toute activité d'apprentissage utile à caractère permanent visant à améliorer les connaissances, les qualifications et les compétences*, la formation tout au long de la vie a été intégrée dans la Stratégie européenne pour l'emploi, principal moyen de mise en oeuvre de la Stratégie de Lisbonne.

La résolution du Parlement européen du 9 mars 2005² souligne que l'excellence européenne dans le domaine de l'économie de la connaissance dépend d'une main d'oeuvre bien formée et hautement qualifiée.

La participation active des femmes dans l'éducation et la formation tout au long de la vie est une condition essentielle pour la réalisation des objectifs de Lisbonne et le Parlement européen doit réaffirmer sa position dans ce sens.

➤ **Des mesures efficaces en faveurs des femmes, mais également des hommes, sont nécessaires pour réaliser les objectifs de Lisbonne**

➤ **les services de garde d'enfant**

Les objectifs chiffrés de la Stratégie de Lisbonne ont établis d'ici 2010, la mise en place par des Etats membres de structures capables d'accueillir au moins 90% des enfants entre 3 ans et l'âge de la scolarité obligatoire et au moins 33% pour les enfants de moins de 3 ans permettant ainsi aux femmes, de concilier vie familiale et professionnelle.

Depuis 2000, un nombre croissant d'Etats membres se sont fixés des objectifs en matière de disponibilité des structures de garde d'enfants mais ceux-ci ne débouchent pas toujours sur des initiatives concrètes.³ Dans l'attente de statistiques harmonisées concernant la structure de garde d'enfants qui seront disponibles en 2006, les progrès ne peuvent être évalués que sur la base des statistiques nationales.

Concernant les enfants âgés de moins de trois ans, seuls la Suède, le Danemark et la Belgique (en partie) déclarent avoir atteint l'objectif relatif à la couverture des structures de garde (33%), tandis qu'une série de pays ont un taux de couverture inférieur à 15%.

La disponibilité des structures de garde pour les enfants de trois ans et plus n'ayant pas atteint l'âge de la scolarité obligatoire est un peu plus grande et un assez grand nombre d'Etats déclarent avoir atteint l'objectif de 90% ou en être proches.

¹ Eurostat, UOE, 2003

² Résolution du Parlement européen sur la révision à mi-parcours de la Stratégie de Lisbonne, 9/03/2005, par.23

³ Au 20/01/2005 les données n'étaient pas encore disponibles pour la République tchèque, l'Estonie, l'Irlande, la Pologne et la Slovaquie.

Des efforts considérables sont nécessaires pour augmenter le nombre des structures de garde d'enfants. Il est également primordial que ces structures soient non seulement en nombre suffisant mais également à des coûts abordables et de bonne qualité, avec des horaires adaptés qui conviennent aux les parents qui travaillent.

➤ **la promotion de nouvelles formes de travail**

La promotion de nouvelles formes de travail est un moyen d'augmenter le taux et la qualité de l'emploi des femmes et des hommes et leur permet de concilier efficacement vie professionnelle, familiale et privée.

L'accord sur le télétravail signé le 16 juillet 2002 par les partenaires sociaux européens en est un exemple. Le télétravail, intégrant deux pôles qui sont le travail à distance et le travail à domicile, est une manière novatrice et souple permettant à chacun de participer au marché du travail.

Le télétravail s'avère un moyen intéressant pour les femmes, à condition toutefois que le recours à ce type de travail résulte d'un choix libre et non imposé.

➤ **l'aménagement du temps de travail**

Le recours au temps partiel¹ est en augmentation dans l'Union européenne et a représenté 17.1% dans l'Union à 25.

Ce sont essentiellement les femmes qui sont concernés: 30.5% de femmes travaillent à temps partiel dans l'Union, pour seulement 6.6% des travailleurs masculins.

La proportion d'emploi à temps partiel est moins élevée dans les nouveaux Etats membres, en raison de la rigidité du marché du travail et de niveau moins élevé des rémunérations qui rend cette possibilité moins accessible.

Toutefois, le travail à temps partiel est souvent accompagné d'horaires irréguliers et atypiques. Le risque du temps partiel "contraint " existe, particulièrement pour les femmes et peut entraîner une exclusion sociale et les placer parmi les travailleurs les plus pauvres. C'est pourquoi, il est important d'insister que le recours au travail à temps partiel, tout en permettant de réaliser les objectifs de Lisbonne, doit résulter d'un véritable choix.

➤ **le partage des tâches et des responsabilités**

Jusqu'à présent les mesures visant à promouvoir l'égalité entre les femmes et les hommes, dans la réalisation des objectifs de Lisbonne, ont principalement porté sur les femmes.

Il est important d'insister sur l'implication des hommes dans le partage des tâches et des responsabilités familiales.

Plus important encore, une volonté politique pour concevoir des mesures destinées aux hommes ayant des conséquences pour les femmes, doit apparaître.

En effet, la situation des femmes constitue un vrai paradoxe: leur taux d'activité progresse, elles sont mieux formées, diplômées, qualifiées que les hommes et pourtant les inégalités entre les sexes persistent.

¹ Est considéré comme travailleur à temps partiel, selon la définition d'Eurostat, toute personne travaillant selon une durée inférieure à la durée légale ou conventionnelle.

Dans la sphère familiale, les femmes assument ce qu'on appelle traditionnellement "la double journée". Selon les statistiques, les hommes assument moins de 40% de l'ensemble des tâches ménagères et entre 25% et 35% des tâches liées à l'éducation des enfants dans les couples dont les enfants ont moins de 7 ans¹.

Les Etats membres sont régulièrement invités à promouvoir efficacement des systèmes adéquats de congés parentaux pour que les hommes s'investissent davantage dans l'éducation des enfants et permettre ainsi aux femmes d'entrer ou de réintégrer le marché du travail. Parallèlement à la poursuite de ces objectifs, des campagnes de sensibilisation devraient être menées en faveur des hommes pour une véritable prise de conscience et pour combattre les stéréotypes familiaux.

Des mesures concrètes, comme l'augmentation du taux de travail à temps partiel ou le recours à des nouvelles formes de travail, comme le télétravail, pour les hommes, peuvent être envisagées. Ces mesures auront pour effet, non seulement de permettre aux hommes de concilier vie familiale et professionnelle mais auront des répercussions sur le taux et la qualité de l'emploi des femmes.

Conclusion

Vue de la perspective du genre, l'évaluation de la Stratégie de Lisbonne doit également tenir compte de la politique du *mainstreaming*.

Institutionnalisée par le Traité d'Amsterdam, la politique du *mainstreaming* devrait représenter un instrument permettant d'atteindre les objectifs de Lisbonne. Les lignes directrices pour l'emploi, en plus du quatrième pilier spécifiquement consacré à l'égalité hommes femmes, doivent intégrer la politique de l'égalité dans tous les autres piliers. La nouvelle méthode de gouvernance proposée par la révision de la Stratégie de Lisbonne offre entre autre l'occasion d'un débat continu sur la pertinence des objectifs. Dans cette perspective, il serait utile de prévoir un chapitre consacré au *approche intégrée pour l'égalité entre les femmes et les hommes*, afin de promouvoir une approche systématique basée sur la dimension de genres et de vigiler à la progression du taux d'emploi des femmes dans tous les secteurs.

¹ How Europeans spend their time, Eurostat, 1998-2002

MENETLUS

Pealkiri	Lissaboni strateegia tulevik sooküsimuste vaatenurgast			
Menetluse number	2004/2219(INI)			
Menetlusalus	art 45			
Vastutav komisjon Loa kinnitamisest istungil teada andmise kuupäev	FEMM 18.11.2004			
Arvamuse esitaja(d) istungil teada andmise kuupäev				
Arvamuse esitamisest loobumine otsuse kuupäev				
Tõhustatud koostöö istungil teada andmise kuupäev				
Raportile lisatud resolutsiooni ettepaneku(d)				
Raportöör(id) nimetamise kuupäev	Edite Estrela 16.12.2004			
Aseraportöör(id)				
Arutamine komisjonis	30.3.2005	13.7.2005	13.9.2005	5.10.2005
Vastuvõtmise kuupäev	24.11.2005			
Lõpphääletuse tulemused	poolt: vastu: erapooletuid:	26 0 1		
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Alexander Nuno Alvaro, Edit Bauer, Johannes Blokland, Emine Bozkurt, Kathalijne Maria Buitenweg, Michael Cashman, Jean-Marie Cavada, Charlotte Cederschiöld, Carlos Coelho, Fausto Correia, Agustín Díaz de Mera García Consuegra, Rosa Díez González, Antoine Duquesne, Wolfgang Kreissl-Dörfler, Jillian Evans, Barbara Kudrycka, Stavros Lambrinidis, Edith Mastenbroek, Marianne Mikko, Hartmut Nassauer, Martine Roure, Inger Segelström, Ioannis Varvitsiotis, Stefano Zappalà, Tatjana Ždanoka			
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Panayiotis Demetriou, Maria da Assunção Esteves, Ignasi Guardans Cambó, Sophia in 't Veld, Jean Lambert, Siiri Oviir, Marie-Line Reynaud			
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 178 lg 2)				
Esitamise kuupäev – A6	8.12.2005		A6-0402/2005	